

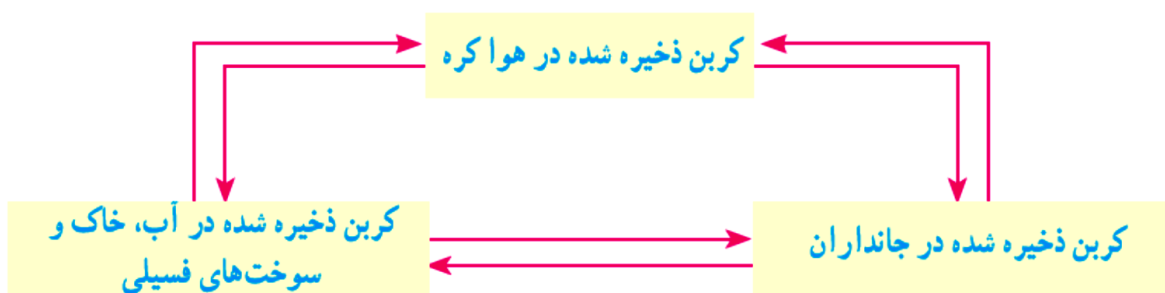

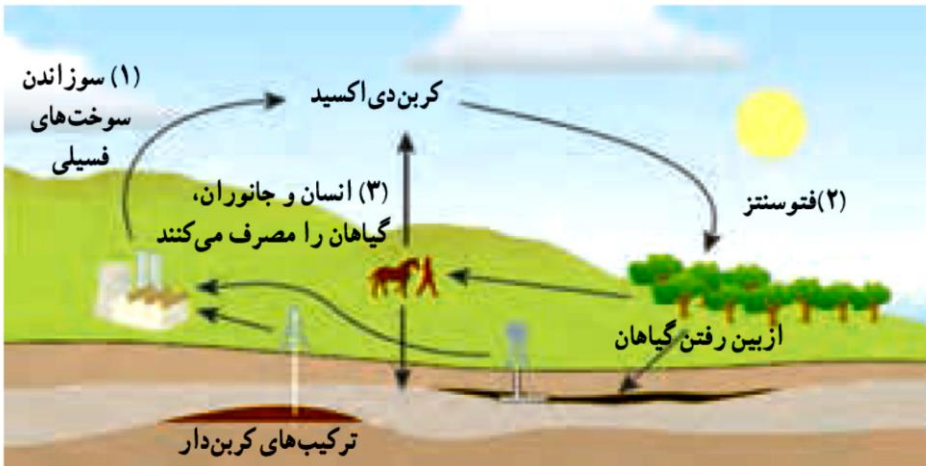
علوم نهم

خلاصه فصل سوم:

چرخه : مجموعه ای از تغییرهاست که هیچ گاه به پایان نمی رسد و بارها و بارها تکرار می شود.

چرخه کربن : در این چرخه، تغییرهای گوناگونی در هوا کره، سنگ کره و آب کره رخ می دهد و کربن به شکل کربن دی اکسید مصرف یا تولید می شود. به طوری که مقدار کربن در مجموع ثابت باقی می ماند؛ اما هرگونه تغییر در این چرخه، می تواند مقدار کربن دی اکسید را در هوا تغییر دهد و مشکلاتی را ایجاد کند.

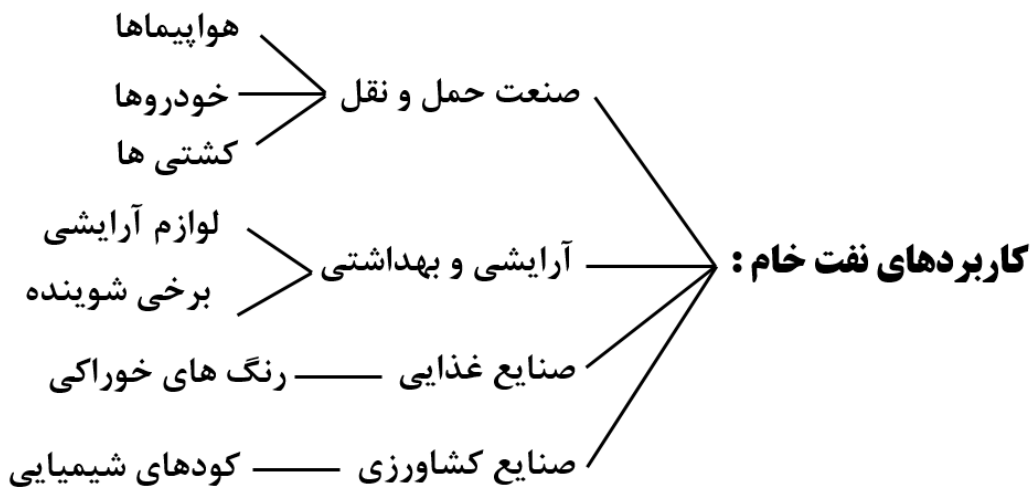

در شکل روبه رو در قسمت (۱) کربن دی اکسید تولید، در قسمت (۲) مصرف و در قسمت (۳) نیز تولید می شود. قسمت (۱) جز چرخه طبیعی کربن نیست.

نکته ۱: سوخت های فسیلی همگی دارای کربن هستند، که در اثر سوختن مقادیر بسیار زیادی گاز CO_2 وارد هوا می کنند.

نتایج افزایش کربن دی اکسید در هوا: ۱- گرم شدن زمین ۲- آلودگی هوا ۳- ذوب شدن یخ های قطبی ۴- جابه جایی فصل ها

نفت خام: نفت خام، مایعی غلیظ و سیاه رنگ است .

نکته ۲: به طور میانگین $\frac{4}{5}$ نفت جهان صرف سوختن و تولید انرژی می شود و تنها $\frac{1}{5}$ آن صرف تولید فرآورده های نفتی می شود.

نفت خام : نفت خام مخلوطی از صدها ترکیب به نام **هیدروکربن** است.

نکته ۳ : ساده ترین هیدروکربن **متان** است .

سری هیدروکربن ها

اعداد یونانی	میت ۱	ایت ۲	پرو ۳	بوت ۴	پنت ۵	هگز ۶	هپت ۷	اوکت ۸	نون ۹	دک ۱۰	ایکوز ۲۰
	متان	ایتان	پروپان	بوتان	پنتان	هگزان	هپتان	اوکتان	نونان	دکآن	ایکوزان
	CH_4	C_2H_6	C_3H_8	C_4H_{10}	C_5H_{12}	C_6H_{14}	C_7H_{16}	C_8H_{18}	C_9H_{20}	$C_{10}H_{22}$	$C_{20}H_{42}$
	آلکان ها										
	C_nH_{2n+2}										

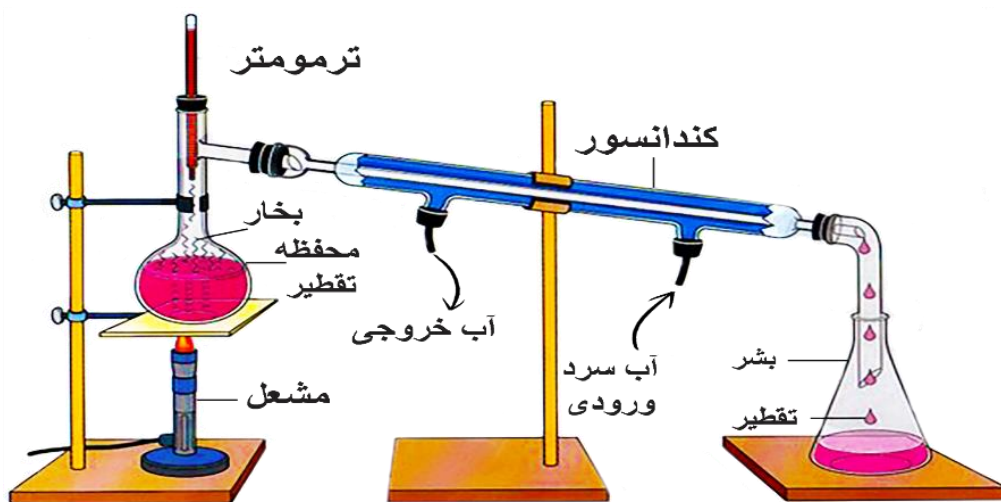
مقایسه هیدروکربن ها :

هرچه تعداد کربن بیشتر ← هیدروکربنها بزرگتر ← ربایش بین مولکولها بیشتر ← نقطه جوش بالاتر ← جاری شدن سخت تر

دستگاه تقطیر : از این دستگاه می توان جدا نمودن دو مایع با نقطه جوش با اختلاف زیاد

استفاده نمود.

اساس کار این دستگاه، بر اساس نقطه جوش می باشد.

برش نفتی: از آنجا که دمای جوش برخی از اجزای سازنده نفت خام به یکدیگر بسیار نزدیک است، نمی توان همه آنها را به طور کامل از هم جدا کرد. بلکه آنها را به صورت مخلوطی از چند هیدروکربن که دمای جوش نزدیک به هم دارند، از هم جدا می کنند. هریک از این مخلوط های هیدروکربنی جدا شده، یک برش نفتی نام دارد.

برج تقطیر: در برج تقطیر با گرما دادن به نفت خام، اجزای آن را جدا می کنند.

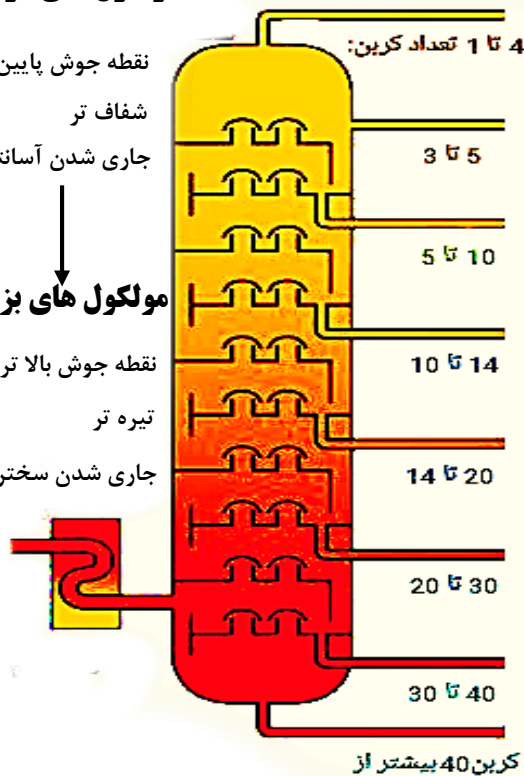
نفت خام را در برج تقطیر در **۸ برش** جداسازی می کنند.

مولکول های کوچکتر

نقطه جوش پایین تر
شفاف تر
جاری شدن آسانتر

مولکول های بزرگتر

نقطه جوش بالا تر
تیره تر
جاری شدن سختتر

گاز
سوخت پالایشگاه»

حلال

بنزین

سوخت اتومبیل»

بنزین

سوخت هواپیما»

گازوئیل

سوخت قطار»

موم و روغن

نفت کوره

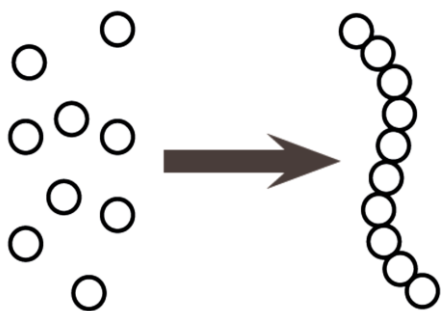
قییر

کربن 40 بیشتر از

گاز اتن (C_2H_4) : گاز بی رنگی است که به طور طبیعی به وسیله برخی از میوه های رسیده مانند گوجه فرنگی و موز آزاد می شود.

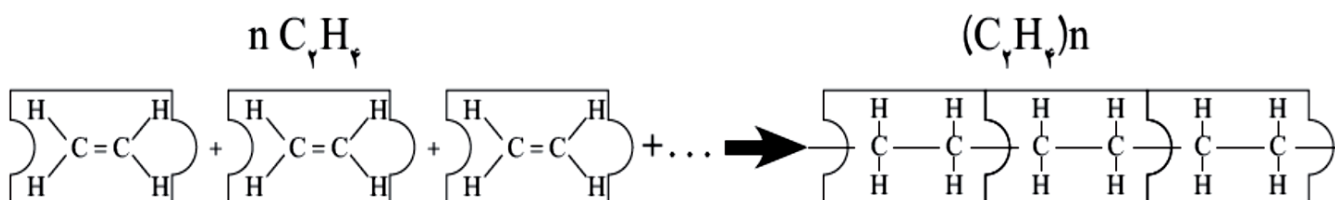

کاربردهای گاز اتن : ۱- اگر گاز اتن را در یک ظرف دربسته گرما دهیم، در طی یک تغییر شیمیایی **پلاستیک** تولید می شود.
۲- از آن برای تبدیل میوه های **فارس** به **رسیده** استفاده می کنند.

پلی اتن : فراورده ای است که طی یک تغییر شیمیایی از کنار هم قرار گرفتن مولکولهای زیادی از اتن تشکیل می شود. در این تغییر شیمیایی مولکولهای کوچک به مولکولهای بزرگ تبدیل می شوند.

واکنش پلیمری شدن (بسپارشی شدن) گاز اتن :

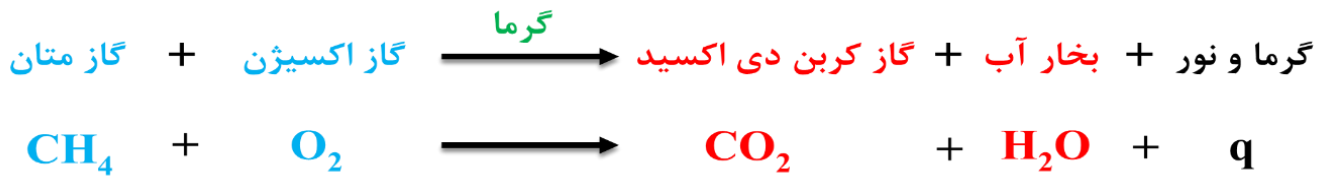
در این واکنش پیوند دوگانه بین اتم های کربن در اتن می شکند و مولکولهای کوچک با پیوند اشتراکی جدید به هم متصل می شوند و زنجیر بلند کربنی را می سازند. به این تغییر شیمیایی واکنش پلیمری شدن (بسپارشی شدن) می گویند.

نمایش تشکیل پلی اتن

واکنش گاز متان با اکسیژن (سوزاندن سوختهای فسیلی) :

میزان آلاینده‌گی منابع تولید برق (تولید کربن دی اکسید)

—————→
باد > گرمای زمین > انرژی خورشیدی > نفت خام > زغال سنگ

فواید پلاستیک : ۱- ارزان قیمت هستند ۲- استحکام بالایی دارند ۳- عمر طولانی دارند

